

О. В. Латишева,
кандидат економічних наук,
ORCID 0000-0001-6626-1420;

В. І. Антонова,
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ЇХ УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. Аудит бізнес-процесів обліку витрат – це аналіз організованості й ефективності процесів. Основне завдання такого аудиту – виявити ключові чинники неефективності компанії. [1]. Тому, особливого значення набувають питання реєстрації, групування, систематизації даних про витрати, а також калькулювання собівартості продукції.

Аналіз останніх досліджень. Питання методики й організації обліку і аудиту витрат досліджували багато відомих учених-економістів, таких як А. Апчерч [1], О. Грищенко [4], М. Могилко [6], Л. Нападовська [3], В. Лень, Т. Сльозко, В. Сопко, Ч. Хонгрэн, Ю. Цал-Цалко [2], А. Шеремет [5] та ін., але більшість досліджень пов'язано з обліком і аудитом витрат виробництва і калькулювання продукції на промислових підприємствах та підприємствах інших галузей економіки. Віддаючи належне здобуткам вітчизняних та закордонних науковців, слід зазначити, що певна низка питань оптимізації бізнес-процесів обліку витрат та їх управління залишилася остаточно невирішеною, а рівень розв'язання проблем організації аудиту та методики моделювання бізнес-процесів обліку витрат, формування, організації та впровадження автоматизованої системи управління бізнес-процесами обліку витрат і калькулювання собівартості на підприємствах так й залишається недостатнім.

Мета статті – встановити особливості проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат та їх управління для можливості подальшого забезпечення їх оптимізації та моделювання на підприємствах країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. В управлінні на основі процесів поняття «бізнес-процесу» є базовим. Від правильності виділення бізнес-процесу залежить успішність реалізації певних методів управлінського обліку, аналізу та контролю. Представлення діяльності підприємства у вигляді моделі процесів дозволяє підприємству застосовувати прогресивні методи управління, зокрема, управління на основі видів діяльності, яке за кордоном відоме як Activity Based Management, що включає використання методів обліку витрат та калькулювання за видами діяльності (Activity Based Costing), бюджетування на основі процесів (Activity Based Budgeting), функціонально-вартісний аналіз. У даній

системі грамотне виділення бізнес-процесів є важливим і актуальним питанням, адже вони розглядаються як об'єкт калькулювання, розраховується собівартість операцій та проводиться аналіз рентабельності процесів та бізнес-процесів [10].

В економічній літературі зустрічається значна кількість визначень «бізнес-процесу». Класичним вважається трактування подане Девенпортом у 1993 році, який пише, що «бізнес-процес» – це «структурований набір видів діяльності, що піддаються вимірюванню, призначенням яких є створення специфічного виходу для певного споживача чи ринку. При цьому велике значення надається тому, як виконується робота в організації ... Отже, процес представляється як специфічно організовані роботи/види діяльності у часі та просторі, що мають початок та кінець із чітко визначеними входами та виходами: структурою дій» [10; 11, с. 17], а під процесами управління пропонується розуміти – «бізнес-процеси, які охоплюють весь комплекс функцій управління на рівні кожного бізнес-процесу та бізнес-системи в цілому, тобто взаємопов'язаної множини всіх бізнес-процесів підприємства» [12, с. 41].

Інформація про витрати для подальшого проведення аудиту витрат та їх управління займає центральне місце в системі управління діяльністю будь-яких компаній загалом та їх структурних підрозділів зокрема. Обліковий процес передбачає реєстрацію, групування, систематизацію даних, а також калькулювання собівартості продукції [8]. При цьому джерелом інформації про господарський суб'єкт у цілому, та про витрати зокрема, є бухгалтерський облік, який сам потребує інформаційного забезпечення, перш за все, нормативного. В Україні сформована багаторівнева система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку витрат на виробництво і калькулювання продукції (рис. 1), до того ж кожний із рівнів охоплює низку документів і у відповідний спосіб впливає на облік [8, с. 28].

Для результативного проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат варто враховувати, що в податковому обліку витрати класифікуються в цілях визначення оподаткованого прибутку, у фінансовому обліку – з метою формування інформації про величину витрат підприємства, в управлінському обліку – для досягнення його стратегічних цілей, надання допомоги керівникам в ухваленні раціонально

обґрунтованих рішень. Для прийняття правильних рішень на підставі проведеного аудиту бізнес-процесів обліку витрат менеджер повинен знати міру

впливу витрат на рівень собівартості із метою виділення тієї частини витрат, на які може вплинути керівник.

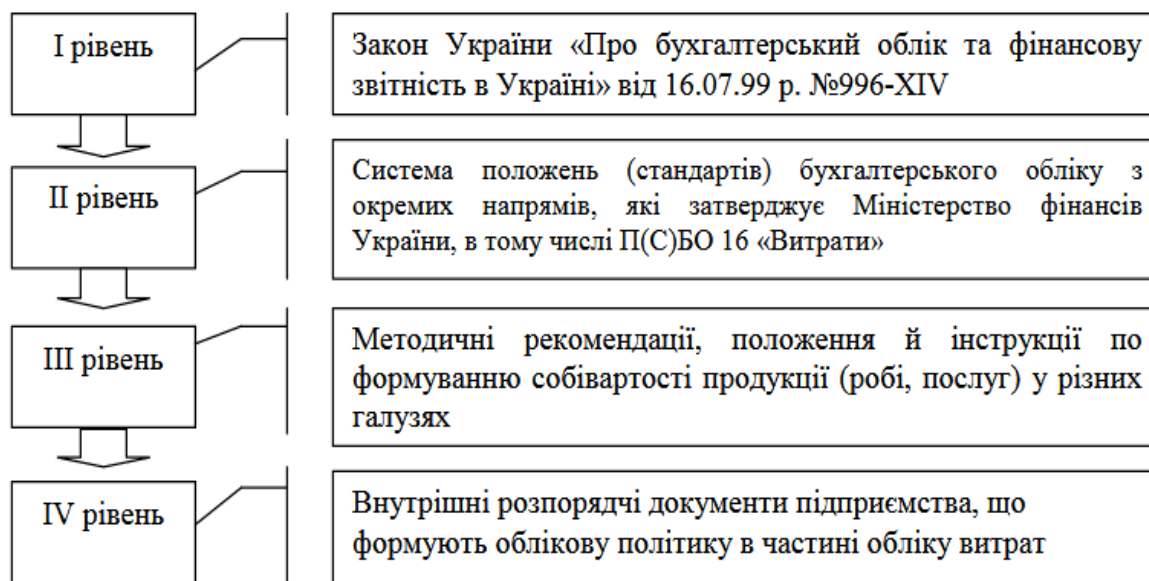

Рис. 1. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку витрат на виробництво і калькулювання продукції [8, с. 28]

Отже, для подальшого моделювання, оптимізації, удосконалення обліку та аудиту бізнес-процесів обліку витрат доцільно відокремити витрати:

- 1) згідно порядку формування витрат підприємства (рис. 2);
- 2) на підставі П (С) БО 16 "Витрати" (рис. 3);
- 3) відповідно до напрямів обліку витрат в управлінському обліку (рис. 4).

Далі для ефективного проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат пропонується провести процедуру бюджетування (рис. 5), яка передбачає складання бюджетів (або планів чи нормативів) для кожного центру відповідальності.

Процес бюджетування припускає складання окремих елементів – бюджетів (рис. 4), при цьому прогноз продажів – перший крок у процесі складання бюджету, потім може бути підготовлений бюджет витрат з продажу (комерційних витрат). Усі поточні бюджети тісно взаємозв'язані. Від прогнозу продажів також залежить виробничий бюджет, на основі якого розробляється бюджет закупівлі/використання матеріалів, бюджети трудових витрат і загальновиробничих витрат. Усю відповідальність за виконання бюджету несе директор по складанню бюджету.

Успішність процесу виконання бюджету (рис. 5) визначають два важливі моменти.

1. Потрібне точне і правильне розуміння дій і цілей усіма відповідальними особами організації. Усі, хто залучений в її діяльність, повинні знати, чого від них чекають, і отримати вказівки, як досягти поставлених цілей.

2. Не менш важлива підтримка і система заохочень з боку вищого керівництва. Як би складним не був процес складання бюджету, він успішний тільки у тому випадку, коли керівники середнього і нижнього рівнів переконані, що вище керівництво дійсно зацікавлене в кінцевих результатах і заохочуватиме за виконання запланованих цілей бюджету [5].

Оскільки "основною метою обліку витрат на підприємствах є формування повної та достовірної інформації про понесені витрати в звітному періоді, в тому числі з метою обчислення фактичної собівартості продукції та/або послуг", а досягнення такої мети передбачає "створення інтегрованої системи обліку з тісним взаємозв'язком фінансового й управлінського обліку в єдиній системі рахунків" [8, с.142], то в процесі проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат для визначення рівня організованості та ефективності процесів обліку витрат необхідно:

- "зрозуміти цілі і завдання, які ставлять власники і керівники підприємства до системи обліку витрат;
- виявити проблематику і причини неефективності обліку витрат;
- знайти потрібні рішення в побудові системи обліку витрат;
- визначити і погоджувати склад завдань і їх пріоритетність;
- сформулювати "дорожню карту" проекту по формуванню системи обліку витрат і можливо її автоматизації" [1].

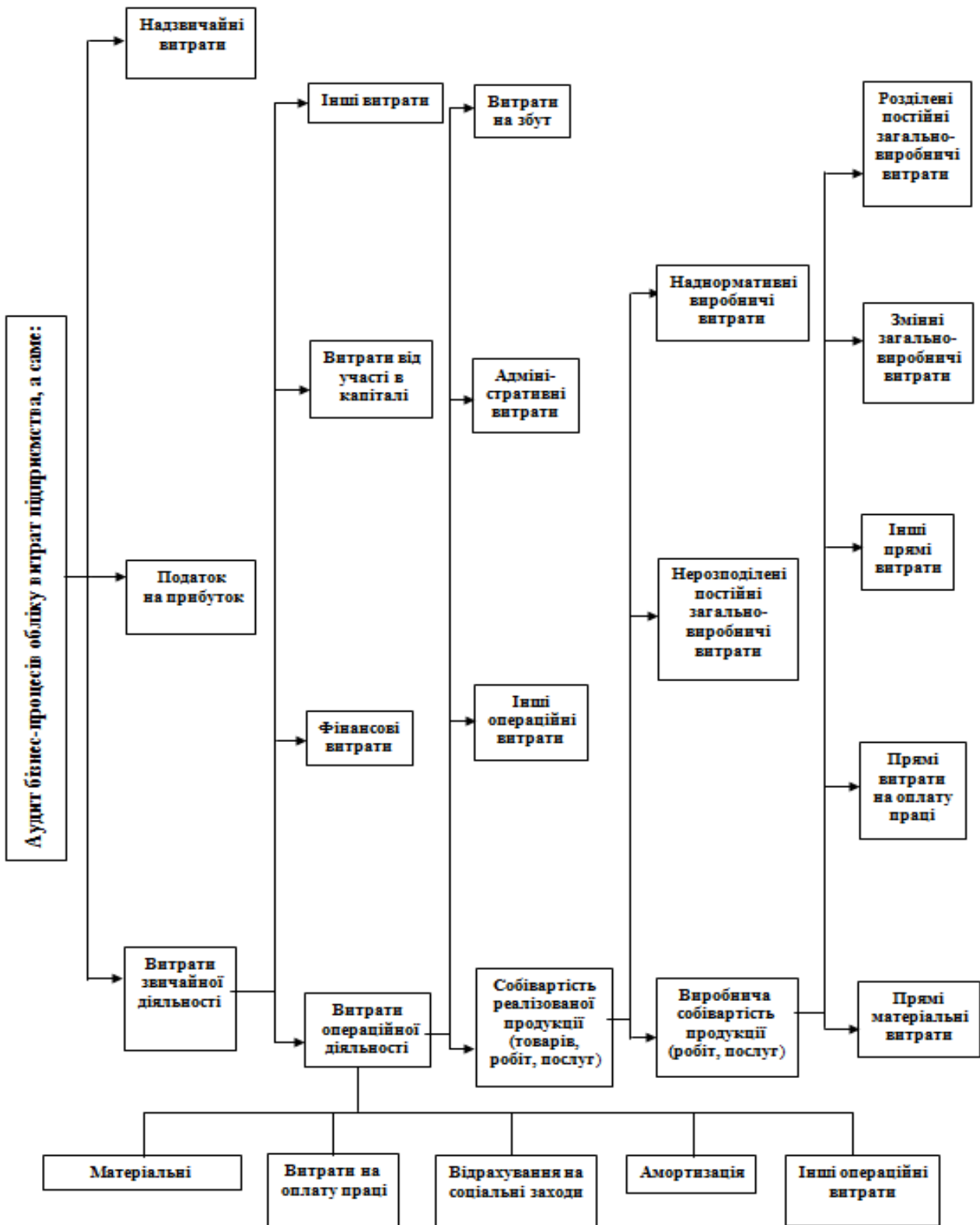

Рис. 2. Аудит бізнес-процесів обліку витрат підприємства по їх видам та порядку формування

Джерело: побудовано на підставі опрацювання [2].

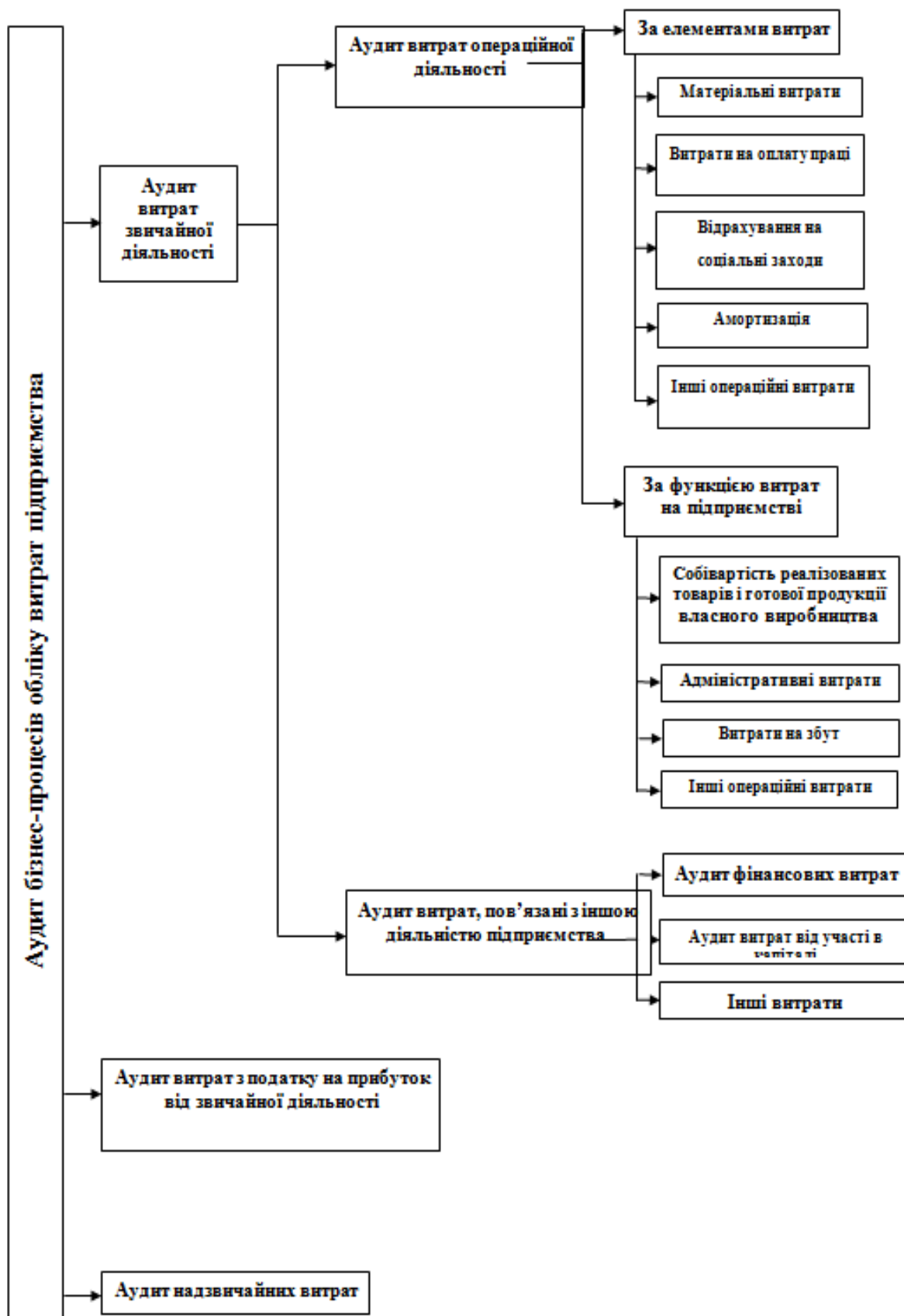

Рис. 3. Аудит бізнес-процесів обліку витрат підприємства відповідно до їх угруповання у Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку №16 "Витрати" (скорочено – П (С) БО №16 "Витрати")

Джерело: побудовано на підставі вимог П (С) БО №16 "Витрати" [3; 9].

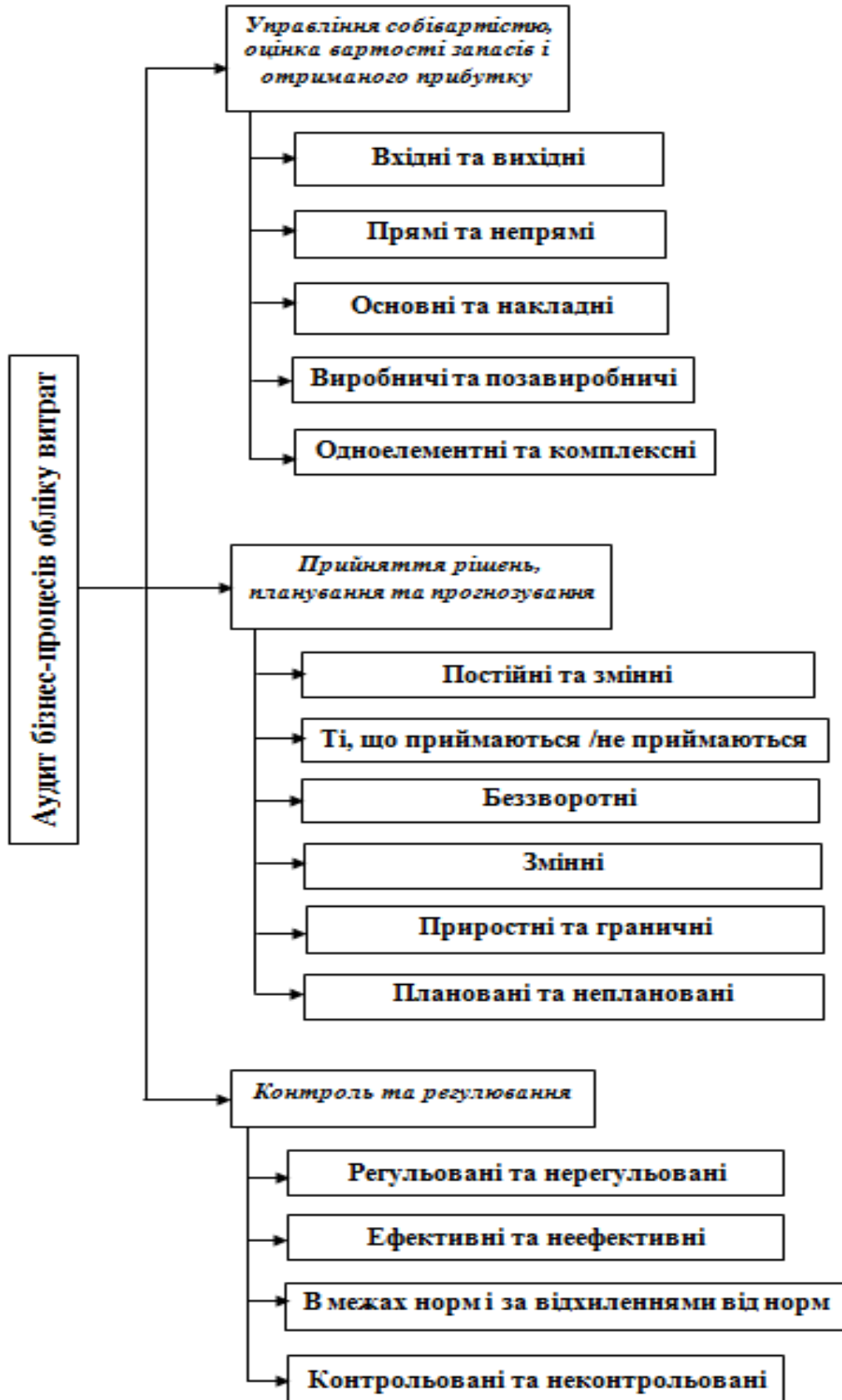

Рис. 4. Аудит бізнес-процесів обліку окремих видів витрат підприємства відповідно до напрямів обліку витрат в управлінському обліку

Джерело: побудовано на підставі опрацювання [4].

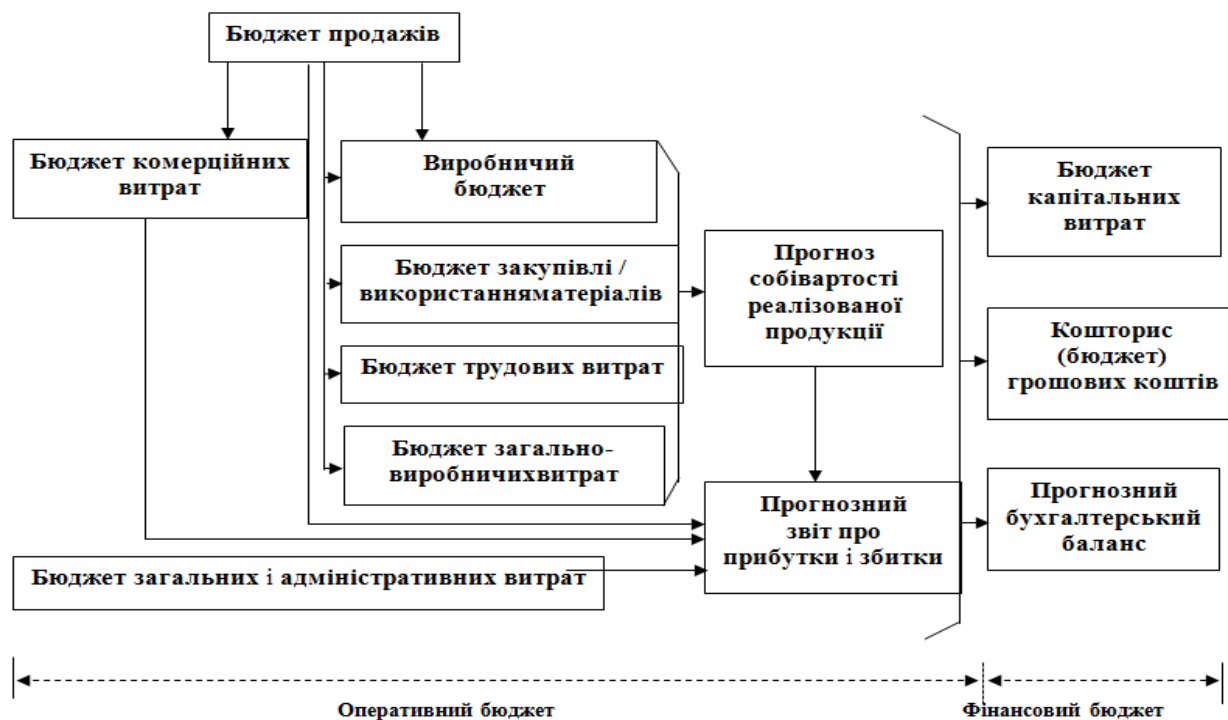

Рис. 5. Схема проведення процедури бюджетування [5]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вважаємо, що використання підходу до управління на основі виділення бізнес-процесів і проведення аудиту бізнес-процесів обліку окремих видів витрат підприємства забезпечує, як і у загальному випадку, "розширення сфер контрольованості та керованості системи управління підприємством та створює основу для використання ефективних облікових методів обробки інформації, що підвищують інформативність та корисність облікової системи" [12]. Оскільки будь-яка операція на підприємстві є носієм як матеріальних витрат, так і витрат на оплату роботи персоналу, тому за допомогою засобів моделювання можна проводити вартісний аналіз бізнес-процесів, який визначає облік витрат з метою визначення загальної вартості бізнес-процесу. Як зазначає О. Терещенко, до переваг вартісного аналізу моделі бізнес-процесу слід віднести визначення: дійсної вартості виробництва продукції; дійсної вартості підтримки клієнта; списку процесів, які мають найбільшу вартість і, таким чином, вимагають першочергової оптимізації [13, с. 341].

У процесі проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат процедура формування та впровадження та здійснення процес бюджетування (див. рис. 5) передбачає складання дорожньої карти, яка дозволяє усім учасникам процесу бачити загальний алгоритм дій і розуміти свою роль в цьому непростому процесі. Застосування дорожньої карти дозволяє уникнути помилок в координації і реалізації послідовності етапів. По бюджетах належить робити такий же фінансовий аналіз, який зазвичай робиться по звітах за минулий період. У цьому аналізі і є сенс

бюджетування – визначити фінансовий стан і зробити порівняння – в майбутньому буде кращий або гірший. Далі належить завершити такий аналіз підготовкою графіків, в яких зводиться минуле із звітів на інтервалі 5-9 років і майбутнє з бюджетів на 3-4 роки вперед. По таких графіках добре читаються тенденції, і стає зрозуміло, які складові бюджетів влаштують акціонерів, а які доведеться оптимізувати [6].

Впровадження системи бюджетування на підприємстві має програмно-технічну сторону, що забезпечує процес автоматизації бюджетування в конкретному програмному комплексі автоматизації [8, с. 139].

За результатами запропонованої процедури проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат підприємство отримує: "незалежний і об'єктивний погляд на поточну проблематику підприємства в постановці обліку витрат; кваліфіковані рекомендації по виправленню ситуації й отримуваних вигод; професійне опрацювання потрібних до реалізації завдань; реалістичну "дорожню карту" (план-графік проекту), з оцінкою необхідних ресурсів, термінів і бюджету проекту" [1].

Вважаємо, що модель бюджетування (програмний модуль) для проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат доцільно вбудувати в діючу на підприємстві систему обліку (такими системами, котрі є альтернативою 1С, можуть бути: німецька SAP, а також американські Oracle і Microsoft Dynamics, шведська IFS, британська Epicor і американська Infor, вітчизняна ERP-розробка, зокрема, програмне забезпечення ІТ – Enterprise, "Універсал", BSI, ІС-

ПРО і Megapolis). Саме оцінювання переваг та можливостей кожної з перелічених систем, аналіз специфіки їх впровадження може бути тематикою наступних наших досліджень.

Література

1. **Управление** затратами. Активный проектный менеджмент. URL: <http://active-pm.ru/costs-management>. 2. **Цал-Цалко Ю.С.** Витрати підприємства: навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2002. 647 с. 3. **Нападівська Л.В.** Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства: навч. посіб. Київ: над. торг.-екон. ун-т. URL: <http://tourism-book.com/pbooks/book-56/ru/chapter-2098/>. 4. **Грищенко О. В.** Управленческий учет: конспект лекций. Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2007. URL: http://www.aup.ru/books/m166/2_2.htm (Назва з екрану мовою оригіналу) (дата звернення 13.10.2013). 5. **Шеремет А.Д.** Управленческий учет: учеб. пособие. Москва: ФБК-Пресс, 2000. 152 с. 6. **Могилко М.Д.** Расчет затрат на бизнес-процессы в себестоимости продукции. Российское предпринимательство. 2012. Т. 13, № 16. С. 38-46. URL: <https://creativeconomy.ru/lib/7652> (Назва з екрану мовою оригіналу) (дата звернення 13.10.2013) 7. **Иванченко Э., Серов М.** Бюджетирование: дорожная карта, анализ сильных и слабых сторон. URL: <https://www.src-master.ru/article28956.html> (Назва з екрану мовою оригіналу) (дата звернення 13.10.2013). 8. **Остапенко Ю. П.** Методика та організація обліку і аудиту витрат по перевезенню вантажів підприємствами водного транспорту: дисертація на здобуття наукового ступеня канд.екон.наук за спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана». Київ. 2016. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.06/2016/Dis_Ostapenko.pdf (Назва з екрану мовою оригіналу) (дата звернення 30.10.2018). 9. **Положення** стандарт бухгалтерського обліку №16 «Витрати» від 31.12.1999 р. №318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. 10. **Мартинюк Н.Ю.** Аналіз підходів до виділення бізнес-процесів на підприємстві. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D.%D0%AE_%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A5%D0%9E%D0%94%D0%86%D0%92%20%D0%94%D0%9E%20%D0%92%D0%98%D0%94%D0%86%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%91%D0%86%D0%97%D0%9D%D0%95%D0%A1-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A6%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%92%20%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%86.pdf. 11. **Arlbjørn Jan Sten-toft, Haug Anders.** Business Process Optimization. Aarhus: Academica, 2010. 224 p. URL: https://hansreitzel.dk/.../business-process-optimization-bog-2... (Назва з екрану мовою оригіналу) (дата звернення 23.10.2018). 12. **Чернявський Д.И., Рудаков Д.В.** Моделирование и реинжиниринг бизнес-процессов: учеб. пособие. Омск:

Изд-во ОмГТУ, 2010. 84 с. 13. **Терещенко О.О.** Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2003. 554 с. 14. **Касьянюк С.В., Мішура В.Б.** Оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. №3. С. 100-105.

References

1. Upravleniye zatratami. Aktivnyy proyektnyy menedzhment [Cost management. Active Project Management]. (n.d.). Retrieved from <http://active-pm.ru/costs-management> [in Russian].

2. Tsal-Tsalko Yu.S. (2002). Vytraty pidpriemstva [Expenditures of the company]. Zhytomyr: ZhGTU [in Ukrainian].

3. Napadovska L.V. Oblik na pidpriemstvakh torhivli ta restorannoho hospodarstva [Accounting at trade and restaurant enterprises]. Kyiv, KNUTE. Retrieved from <http://tourism-book.com/pbooks/book-56/ru/chapter-2098> [in Ukrainian].

4. Grishchenko O. V. (2007). Upravlencheskiy uchet [Management accounting]. Taganrog, TIT SFU. Retrieved from http://www.aup.ru/books/m166/2_2.htm [in Russian].

5. Sheremet A.D. (2000). Upravlencheskiy uchet [Management accounting: studies. allowance]. Moscow, FBK-Press [in Russian].

6. Mogilko M.D. (2012). Raschet zatrat na biznes-protsessy v sebestoimosti produktsii [The calculation of the costs of business processes in the cost of production]. *Rossiyskoye predprinimatel'stvo – Russian business*, Vol. 13, № 16, pp. 38-46. Retrieved from <https://creativeconomy.ru/lib/7652> [in Russian].

7. Ivanchenko E., Serov M. Byudzhetrovaniye: dorozhnaya karta, analiz sil'nykh i slabykh storon [Budgeting: Roadmap, Analysis of Strengths and Weaknesses]. Retrieved from <https://www.src-master.ru/article28956.html> [in Russian].

8. Ostapenko Yu. P. (2016). Metodyka ta orhanyzatsiia obliku i audytu vytrat po perevezenniu vantazhiv pidpriemstvamy vodnoho transportu [Methodology and organization of accounting and auditing of expenses for cargo transportation by enterprises of water transport]. *Candidate's thesis*. Kyiv, Kyiv National Economic University named after. Vadim Hetman. Retrieved from https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.06/2016/Dis_Ostapenko.pdf [in Ukrainian].

9. Polozhennia standart bukhgalterskoho obliku №16 «Vytraty» vid 31.12.1999 r. №318 [Provisions of the Accounting Standard No. 16 "Expenses" of 31.12.1999, No. 318]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> [in Ukrainian].

10. Martyniuk N.Yu. Analiz pidkhodiv do vydilennia biznes-protsesiv na pidpriemstvi [Analysis of approaches to business process allocation at the enterprise]. (n.d.). Retrieved from https://nubip.edu.ua/sites/default/files/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D.%D0%AE_%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A5%D0%9E%D0%94%D0%86%D0%92%20%D0%94%D0%9E%20%D0%92%D0%98%D0%94%D0%86%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%91%D0%86%D0%97%D0%9D%D0%95%D0%A1-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A6%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%92%20%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%86.pdf.

D%D0%9D%D0%AF%20%D0%91%D0%86%D0%97%D0%9D%D0%95%D0%A1-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A6%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%92%20%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%86.pdf [in Ukrainian].

11. Arlbjörn Jan Stentoft, Haug Anders. (2010). Business Process Optimization. Aarhus, Academica. Retrieved from <https://hansreitzel.dk/.../business-process-optimization-bog-2>.

12. Chernyavskiy D.I., Rudakov D.V. (2010). Modelirovaniye i reinzhiniring biznes-protsessov [Modeling and reengineering of business processes: studies. allowance]. Omsk, Publishing House OmSTU [in Russian].

13. Tereshchenko O.O. (2003). Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia [Financial activity of business entities]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

14. Kasianiuk S.V., Mishura V.B. (2018). Otsinka efektyvnosti investytsiinoi diialnosti pidpriemstv mashynobuduvannia [Evaluation of the effectiveness of investment activities of engineering enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3, pp. 100-105 [in Ukrainian].

Латишева О. В., Антонова В. І. Особливості проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат та їх управління

Стаття присвячена дослідженню особливості проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат та їх управління для обчислення та моделювання собівартості продукції та/або послуг. Встановлено, з яких рівнів складається система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку витрат на виробництво і калькулювання продукції. В процесі дослідження було визначено, що аудит бізнес-процесів обліку витрат – це аналіз організованості і ефективності процесів. З'ясовано, що основне завдання такого аудиту – виявити ключові чинники неефективності підприємства. В статті запропоновано процедуру проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат і виявлено особливості проведення процедури бюджетування. Також запропоновано для подальшого моделювання, оптимізації, удосконалення обліку та аудиту бізнес-процесів обліку витрат відокремити витрати: згідно порядку формування витрат підприємства; на підставі діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку № 16 "Витрати"; відповідно до напрямів обліку витрат в управлінському обліку. В процесі дослідження було встановлено, що для визначення рівня організованості та ефективності процесів обліку витрат необхідно виявити проблематику і причини неефективності обліку витрат, знайти та ліквідувати недоліки в системі обліку витрат і автоматизації бюджетування. Запропоновано модель бюджетування (програмний модуль) для проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат підприємств України. Запропоновано модель бюджетування (програмний модуль) для проведення аудиту бізнес-процесів обліку витрат вбудувати в діючу на підприємстві систему обліку (такими системами, котрі є альтернативою 1С, можуть бути: німецька SAP, а також американські Oracle і Microsoft Dynamics, шведська IFS, британська Epicor і американська Infor, вітчизняна

ERP-розробка, зокрема, програмне забезпечення ІТ - Enterprise, "Універсал", BSI, ІС-ПРО і Megapolis).

Ключові слова: аудит бізнес-процесів, облік витрат, бюджетування, калькулювання продукції, обчислення та моделювання собівартості продукції та/або послуг.

Латышева Е. В., Антонова В. И. Особенности проведения аудита бизнес-процессов учета затрат и их управления

Статья посвящена исследованию особенности проведения аудита бизнес-процессов учета затрат и их управления для вычисления и моделирования себестоимости продукции и / или услуг. Установлено, из каких уровней состоит система нормативно-правового регулирования бухгалтерского учета затрат на производство и калькулирование продукции. В процессе исследования было определено, что аудит бизнес-процессов учета затрат – это анализ организованности и эффективности процессов. Выяснено, что основная задача такого аудита – выявить ключевые факторы неэффективности предприятия. В статье предложена процедура проведения аудита бизнес-процессов учета затрат и выявлены особенности проведения процедуры бюджетирования. В статье предложено для дальнейшего моделирования, оптимизации, совершенствования учета бизнес-процессов учета расходов отделить расходы: согласно порядку формирования расходов предприятия; на основании действующих Положений (стандартов) бухгалтерского учета № 16 "Расходы"; в соответствии с направлениями учета затрат в управленческом учете. В ходе исследования было установлено, что для определения уровня организованности и эффективности процессов учета затрат необходимо выявить проблематику и причины неэффективности учета расходов, найти и ликвидировать недостатки в системе учета затрат и автоматизации бюджетирования. Предложена модель бюджетирования (программный модуль) для проведения аудита бизнес-процессов учета затрат предприятий Украины. Предложена модель бюджетирования (программный модуль) для проведения аудита бизнес-процессов учета затрат встроить в действующую на предприятии систему учета (такими системами, которые являются альтернативой 1С, могут быть: немецкий SAP, а также американские Oracle и Microsoft Dynamics, шведская IFS, британская Epicor и американская Infor, отечественная ERP-разработка, в частности, программное обеспечение ІТ - Enterprise, "Универсал", BSI, ІС-ПРО и Megapolis).

Ключевые слова: аудит бизнес-процессов, учет затрат, бюджетирование, калькулирование продукции, расчет и моделирование себестоимости продукции и / или услуг.

Latysheva O., Antonova V. Features of realization of audit of business processes of cost-accounting and their management

The article is devoted to the study of the peculiarities of conducting an audit of business processes of cost accounting and their management for the calculation and modeling of the cost of production and / or services. It is established from which levels is the system of legal and

regulatory regulation of accounting of expenses for production and product calculations. In the course of the research it was determined that the audit of business processes of cost accounting is an analysis of the organization and efficiency of processes. It was clarified that the main task of such an audit is to identify the key factors of the inefficiency of the enterprise. The article proposes the procedure for carrying out an audit of business processes of cost accounting and identifies the features of the budgeting process. The article proposes for further modeling, optimization, improvement of accounting of business processes of cost accounting to separate expenses: according to the order of formation of expenses of the enterprise; on the basis of the current Accounting Standards (Accounting Statement) No. 16 "Expenses (cost)"; in accordance with the directions of cost accounting in management accounting. The study found that in order to determine the level of or-

ganization and efficiency of cost accounting processes, it is necessary to identify the issues and reasons for the ineffectiveness of cost accounting, to find and eliminate the disadvantages in the system of cost accounting and automation of budgeting. A model of budgeting (program module) for conducting business processes audit of cost accounting of enterprises of Ukraine is proposed. The proposed budgeting model (program module) for the implementation of the business process cost accounting audit is to incorporate into the company's accounting system (such systems as the alternative to 1C may be: German SAP, as well as American Oracle and Microsoft Dynamics, Swedish IFS, British Epicor and American Infor, domestic ERP - development, in particular, IT-Enterprise software, Universal, BSI, IP-PRO and Megapolis).

Keywords: audit of business processes, cost accounting, budgeting, product costing, calculation and modeling of cost of production and / or services.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2018

Прийнято до друку 28.03.2019